

megírásához. De járt ide Móricz, Szép Ernő, Nagy Endre.

Életrajzi részletnek, adatnak is, de írásműnek is kitűnő Tersánszky Józsi Jenő írása. Móricz Zsigmond, Illés Béla, Rideg Sándor elbeszélése is megerősíti azt a meggyőződést, hogy bizony megérné a fáradságot kutatni a régi Fészek-dokumentumok, jegyzőkönyvek között. Szerzők életének, jellemének új vonásai, művek keletkezésének, sikerének (vagy bukásának) új adatai kerülhetnek napfényre és elősegíthetnek egy-egy életmű jobb, teljesebb megvilágítását, megértését.

Sinka Erzsébet

Folia Archeologica. A Magyar Nemzeti Múzeum — Történeti Múzeum Évkönyve. 1961. Bp. 1961. Képzőművészeti Alap. 317 l. 43 t.

Zrínyi Miklós hadjáratainak grafikus ábrázolásait veszi számba Cennerné Wilhelmb Gizella cikke. A mozgékony grafikai műfajok témaválasztásában lemérhető a kor szereplőinek népszerűsége. Zrínyi esetében a sokszorosító művészet tevékenyen kivette részét hírnevének elterjesztésében. Zrínyi harcait legkorábban 1661-ben örökítik meg illusztrált röplapon. Az 1663-as év harcaiból két esemény keltette fel a rézmetszők és kiadók érdeklődését: a kanizsai basa támadása (augusztus 13) és a váradi basával vívott ütközet (november 27). A bán 1664 januárjában kezdi meg híres téli hadjáratát. A metszők az eszéki híd felgyújtását ábrázolták legszívesebben. A Kanizsa sikertelen ostromát bemutató zsúfolt kompozíció előterében Zrínyi lovasképe látható. Igazán jó képességű grafikust csak az 1666-ban megjelent *Abbildung der denkwürdigen Schlachten*. . . c. kiadvány két idevágó metszetének mesterében ismerhetünk meg. Az első ábrázolás a téli hadjárat egyik lovas összecsapása Kanizsa környékén (erről eddig nem tudunk), a másik a mozgalmasan megoldott híd felégetését ábrázoló pécsi és eszéki veduta. E két metszet elkerülte mind a Zrínyivel foglalkozó kutatók, mind a grafikai és ikonográfiai katalógusok készítőinek figyelmét.

Zrínyi hadjáratainak ikonográfiáját egybefoglalva megállapítható, hogy a metszetek jórészt a nagyközönség számára készültek, röplapokat, népszerű propaganda- és történeti kiadványokat díszítettek. Művészeti és topográfiai szempontból nem hoznak újat, de szerény kvalitásukkal éppen a tömegek érdeklődését tartották ébren Zrínyi és tettei iránt.

Rózsa György a Magyar Történelmi Képcsarnok néhány újabb biedermeier képét mutatja be s elemzi művészettörténeti szempontból. Cikke azonban filológiailag is értékesíthető apróságokat rejt magában. Az új szerzemények között szerepel Heinrich Bonifácnak egy házaspárt ábrázoló olajfestménye. Heinrichről tudjuk, hogy 1829-ben megfestette Kazinczy képmását, melynek eredetije Kisfaludy Károlyhoz került s nem maradt ránk. (*Kazinczy Ferenc Levelezése* XXI. 5018, 5020, 5025, 5033, 5062, 5078, 5248 sz.) A művész 1830-ban családi képmással szerepelt egy pesti kiállításon, amelyet Kazinczy egy helyen részletesen és nagy elismeréssel ismertef. (*Levelezés*. XII. 5623 sz.) A Rózsa György bemutatta kép a művész első olyan olajfestménye, mely közgyűjteményeinkbe került s ha nem is a Kazinczy által leírt portré (bár annak ábrázoltjait sem tudjuk megnyugtatóan azonosítani), mégis lehetőséget ad a művész kvalitásának lemérésére és Kazinczy leveleinek egybevetésére. Orlai Petrich Somának egy fiatal férfit ábrázoló képmása szintén újabban került a gyűjteménybe. Jóllehet Orlainak ismerjük ennél jobban sikerült portréit is (Petőfi, Anyám), a kép mégis érdemes figyelmünkre, mert Nádasdy Tamást jeleníti meg, akiről tudjuk, hogy 18 éves korában, 1855-ben külföldi tanulmányútra indult nevelőjével, Gyulai Pállal. Berlin és Párizs után Münchenbe érkeztek, ahol az ifjú 1856-ban hirtelen meghalt. Gyulai a 11 évvel fiatalabb tanítványa emlékéét *Barátom halálára* c. versével örököltette meg.

A kötetten határozottan érződik az a törekvés, hogy minél sokoldalúbban, a teljesség igényével mutassa be azt a sokrétű munkát, mely a Magyar Nemzeti Múzeum falain belül folyik.

Kőhegyi Mihály